

ta sacerdotes carituri sunt, imo Britanni ipsi, se-
rius Romanis cogniti (prius certe Græcis) non
effugient hanc notam, nisi Cæsar eos indige-
nas maximam partem pronunciasset.

At de immigratione patrum nostrorum in
hanc insulam, gravior quæstio est, quam non
tantus confusam tenebris, tantus rei antiqua-
riæ dictator, non poterat non vidisse; eum igitur
præjudicio laborantem hæc dissimulasse
fatendum est.

Optimum harum controversiarum testem
advocemus Bedam, in vicinia apud Nordan-
Humbros Saxones (ipse Saxo) natum, educa-
tum, qui in iis locis omnem exegit æta-
tem, quæ sane longa illi contigit, qui circa an-
num salutis DCCXXXVII è vivis excessit, jam
(si epitaphio ejus fides) nonagenarius. Is no-
stram gentem, Picticamque optime norat, cum
iis vicinitatis & religionis commercio mul-
tum versatus, cuius fides ipsi Cambdeno in
omnibus multum laudatur; quem incorru-
ptum & ingenuum veritatis & antiquitatis te-
stem pronuntiat.

Ille, statim initio historiae suæ ecclesiasticæ,
incolas Britanniaæ eorumque origines referens,
primos recenset Britones, procul dubio anti-
quissimos, de quorum initiis, neque illi, ne-
que ipsis, teste Cæsare, aliquid constabat:
adeo illi omni prophana historia antiquioræ.
Proximos his adjicit Pictos, quorum adventus
causas describit, temporum ignarus, qui, ut
ait, navibus huc appulsi, jam pridem plurima
insulae parte, ab austro incipiendo, à Britoni-
bus possesta.

Subjungit deinde tertios incolas Scotos, in
partem Pictorum receptos, qui duce Reuda
de Hibernia egressi, vel ferro, vel amicitia si-
bimet inter eos sedes quas hæc tenus habent
vindicarunt. Sedes autem hæc, Bedæ tempore
(ut postea narrabitur) non excedebat æstuari-
um Glotta, Saxonum potentia in has con-
clusi angustias, quemadmodum, eadem de
causa, idem, illis temporibus, Pictis acciderat.

Iam collocatis in insula tribus his distinetis
populis, novo capite Romanorum adventum,
tanquam rem quæ posterioribus seculis acci-
derat, describere aggreditur. Hæc, legentibus
clara, perspicua sunt, nullis verborum amba-
gibus involuta, sed secundum laudatam pa-
tris hujus consuetudinem simpliciter tradita.

Scoti, referente doctissimo antiquario
Cambdeno, paulo ante Saxonum adventum
in insula confederant; vix illud certe conce-
dit; nam ex verbis Bedæ cap. XI. referentis,
impudentes Hibernos graffatores domum re-
gressos, statim reverfuros, & ex Claudiani
loco,

*Totam cum Scotus Iernen
Morit, d' infesto spumavit remige Tethys.
contendit, Scotos nondum hic confessisse,*

sed ex Hibernia navibus ad vectos prædas egil-
se. Longe aliter Beda. Transmarinas autem
dicimus has gentes, (ait ille, de Pictis & Sco-
tis sermonem instituens) non quod essent ex-
tra Britanniam positæ, sed quia à parte Brito-
num erant remotæ, duabus finibus maris in-
teracentibus, &c. Tum enim limes ad Glot-
tam & Bodotriam stabant, extremis Romano-
rum in insula temporibus, ut postea narrabo,
cum de Prætenturis sermo erit. Sed ad rem:
Saxones huc accersiti trajecerunt, ut notum
est, an. Dom. CCCXXXVI 111 Fuerint in
insula Scotti paucis ante annis, puta noveris.
Ergo Scotti anno CCCXXXI primum insu-
lam tenuerunt. At, referente Beda, jam ante
Cæsaris primum adventum in ea sedes cœpe-
rant. Ille autem, secundum eundem autorem,
anno ante natum Christum sexagesimo, pri-
mum ad hæc littora appulerat, ita videtur
Cambdenus decerpssisse Bedæ calculo, à Cæ-
sare ad annum CCCXX, quingentos an-
nos: ingens certe temporis intervallum. Su-
perficiunt adhuc anni qui Reudam & Cæsarem
intercesserunt, quos nostri annales definiunt
ccccxiiii fuisse, & novem Regum tem-
pora complecti, ut quinque priores principes
à nostris enumerati non veniant in censum.
Demus, nostros in annorum computo à Reu-
da (qui nostris Reutharis fuit) ad Cæsarem
aberrasse; certe nemo non fatebitur plusculos
annos intercessisse, neque in numerum no-
bis erit anxie inquirendum, cum iis omni-
bus annis subtractis, procul-dubio Cambde-
nus causa cadet; sed hæc æquo lectori judi-
canda relinquo.

Iam ad alia properanti moram injectit an-
thropophagia nota, priore libri sui editione
majoribus nostris inusta, advocatis in testimo-
nium Strabone, & Hieronymo. In Strabone
nihil tale me legisse memini, neque apud illum
aliqua Scotorum mentio, qui pauca & incerta
de Britannia refert, ait, hoc se de Hibernis,
qui Britannis feriores, & magis incolti (refe-
rente eo) audivisse.

At cavendum nobis ab Hieronymo erat,
nisi quod videam posterioribus curis hujus vi-
ri, hanc nobis remissam noxam, & infame cri-
men hoc ad Attacottos relegatum: ex fide
manuscriptorum codicum, ut ait, Erasmo con-
sentiente, qui corruptum locum agnoscit; &
antiquarius noster refert, se non posse non fa-
teri, in diversis manuscriptis fæ Attigotti,
Catagotti, & Cattitti legisse. At fuerit verior
lectio de Attacottis, populus ille, si non Scoti,
cum Scottis censetur à Marcellino; unde, si
Hieronymo fides, regio nostra, aut è nostris
tribus aliqua, anthropophagis infamis erit. sed
si quis recte hæc perpendit, tutior Romanis
historicis qui iis sacerdotibus vixere fides habebitur;
illi sane, quibus incolæ harum regionum infe-
stissimi